

บทสรุปรายงานวิจัย สำหรับสมาชิกวุฒิสภา และกรรมาธิการ

Summary of Research Studies for Members of Parliament and Committees

พฤษภาคม ๒๕๕๕

- ↳ การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหารปกครองพิเศษ เพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ↳ การสร้างความปรองดองแห่งชาติ
- ↳ ผลกระทบและโอกาสจากมาตรการทางการค้าของสหภาพยุโรปที่ส่งผลต่อการพัฒนาสินค้าและเทคโนโลยีของไทย : กรณีศึกษามาตรการตรวจสอบย้อนกลับอาหารและฉากรองรอยคาร์บอนในผลิตภัณฑ์อาหาร
- ↳ ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร
- ↳ รูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์

สามารถเรียกดูเอกสารได้ที่
http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html

“วิจัยก้าวหน้า รัฐสภาก้าวไกล”

จัดทำโดย

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗-๘

การเผยแพร่ความรู้ด้านงานวิจัยและพัฒนาของ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สามารถเข้าถึงได้ ๔ ช่องทาง ดังนี้

๑. บทสรุปรายงานวิจัยสำหรับสมาชิกรัฐสภาและกรรมการ เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร
(download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ([http://library2.
parliament.go.th/ejournal/e_ra.html](http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_ra.html))

๒. เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์รายเดือน (e-journal)
เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(http://library2.parliament.go.th/ejournal/e_rdnews.html)

๓. รายงานวิจัยฉบับเต็ม (full text) ที่ได้รับทุนสนับสนุน หรือจัดทำโดย สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร เข้าถึงและเรียกดูเอกสาร (download) ได้ที่เว็บไซต์สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎร (http://library2.parliament.go.th/ebook/e_research.html)

๔. บทสรุปรายงานวิจัย สามารถรับฟังได้ในรายการวิจัยก้าวไกล ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
และวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา คลื่น ๘๗.๕ เมกะเฮิร์ตซ์ เป็นประจำทุกวันเสาร์ เวลา ๐๗.๓๐ – ๐๘.๐๐ นาฬิกา

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาและสาธารณชน จากบทบาทและหน้าที่ดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาจึงได้พิจารณาคัดเลือกผลงานวิจัยด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม มานำเสนอในรูปแบบของจุลสาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผลงานที่ได้มีการวิจัยไว้แล้ว ถูกนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่จะเกิดเพื่อการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการด้านต่างๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพิจารณาร่างกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการพิจารณาสอบสวนเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลอ้างอิงประกอบการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อันจะส่งผลสำคัญต่อการตัดสินใจในการทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และป้องกันข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา จึงได้จัดทำเอกสารบทสรุปรายงานวิจัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงงานรัฐสภาสนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ ตลอดจนบุคลากรในวงงานรัฐสภา รวมถึงผู้สนใจทั่วไป โดยจัดทำและสรุปไว้ในรูปแบบของบทสรุปรายงานวิจัยที่มีความกระชับและชัดเจน เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถนำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาไปปรับใช้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติต่อไป

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
พฤษภาคม ๒๕๕๕

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหาร ปกครองพิเศษ เพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิจัยโดย ดร.สุริยะ สะนิวา และคณะ

เรียบเรียงโดย ปิยะวรรณ ปานโต วิทยากรชำนาญการ

ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจผู้ปกครองกับข้อเรียกร้องของชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (มุสลิมเชื้อสายมลายู) เป็นปัญหาสำคัญ โดยมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบรุนแรง นับเป็นการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากกลุ่มของคนที่มีความเชื่อในหลักการดำเนินชีวิตชาติพันธุ์เดียวกัน มีความคิดความอ่าน และมีวัตถุประสงค์เหมือน ๆ กัน ดังจะเห็นได้จากในพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ชาวมุสลิมส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไม่สงบสุขตั้งแต่ในอดีต ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนโยบายรัฐนิยมที่ประกาศใช้สมัยท่านจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่มุ่งกลืนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยทั้งหมดภายในประเทศ รวมถึงกรณีของท่านหะยี สุหลง ผู้นำศาสนาในขณะนั้น พยายามเรียกร้องขอความเป็นธรรมต่อสังคม และยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล คือให้มีการปกครองแบบเขตปกครองพิเศษ โดยให้ความอิสระทั้งด้านวัฒนธรรมและศาสนา เช่น การเรียกร้องให้มีรูปแบบเขตปกครองพิเศษแบบอิสลามที่สมบูรณ์ เพื่อที่ปกป้องวัฒนธรรมของอิสลามให้ปลอดภัยจากอิทธิพลความเจริญที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของสังคมไทยในเขตจังหวัดต่าง ๆ แต่ถูกรัฐบาลมองว่าเป็นกบฏต่อแผ่นดิน (มูลนิธิหะยี สุหลง, ๒๕๓๖ : ๖) จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดขบวนการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ ของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูจนถึงปัจจุบัน การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบหาคำตอบที่ว่า “เพราะเหตุใดกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมอำนาจสู่การปกครองตนเอง” โดยการสำรวจจากผู้นำชุมชนชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ห้าจังหวัดในชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล และสามอำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา และอำเภอบันนังสวย เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น สืบเนื่องมาจากความรู้สึกรักชาติในเผ่าพันธุ์ของตนเอง จึงเกิดความเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูที่มีการเรียกร้องเพื่อต้องการให้เจ้าหน้าที่ข้าราชการท้องถิ่นต้องเป็นมุสลิม ศาสนาและกฎหมายอิสลามจะต้องมีผลบังคับใช้ รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดภาคใต้จะต้องมาจากการเลือกตั้ง และต้องเป็นผู้ที่ศรัทธาในศาสนาอิสลามเหล่านี้คือสาเหตุและสร้างแรงกดดัน ทำให้เกิดปัญหาความไม่สงบลุกลามใหญ่โต ขณะเดียวกันถูกมองว่าในการแก้ไขปัญหามาจากฝ่ายรัฐนั้นไม่ตรงประเด็น และไม่ตรงไปตรงมาตามหลักสากลที่ควรจะเป็น ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย ๒ ด้าน คือ

๑. ปัจจัยภายนอก คือ อำนาจจากฝ่ายรัฐที่สร้างเงื่อนไขต่อระบบแห่งการดำเนินชีวิตและทรัพย์สินของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู

๒. ปัจจัยภายใน คือ ความหวงแหนที่มีต่อเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์มลายู และความหวงแหนที่มีต่อศาสนาอิสลามของชาวมลายูในพื้นที่

ดังนั้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงมีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองจากการรวมศูนย์อำนาจสู่การปกครองตนเองนั้น จึงเป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจที่ถูกต้องตาม

กฎหมาย ด้วยครรลองของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาให้เกิดศักยภาพในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา และสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้นำขององค์กรลงสมัครเลือกตั้งและเข้ามามีส่วนร่วมกับพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่สนับสนุนแนวทางในระบอบประชาธิปไตย นับเป็นวิธีการที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายรัฐให้เอื้ออำนวยต่อประชาชนได้อย่างแท้จริง และเป็นผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของประเทศในหลาย ๆ ด้าน เช่น มีการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีพี่น้องชาวมุสลิมเข้าร่วม มีการจัดตั้งธนาคารอิสลาม มีการเพิ่มค่าจ้างให้กับครูสอนศาสนา ตลอดจนมีการสร้างสถานที่ประกอบพิธีกรรมศาสนาอิสลามในที่สาธารณะ เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะการวิจัย คือ รัฐบาลต้องเสนอกฎหมายส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นขึ้น ซึ่งหลักของการกระจายอำนาจคือ การให้ท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สุริยะ สะนิวา และคณะ. (๒๕๕๔). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติพันธุ์เชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : สำนักงานสถาบันพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ

วิจัยโดย สถาบันพระปกเกล้า

เรียบเรียงโดย พจนา ธีรามาตร์ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ปรากฏการณ์ความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๓ นำมาซึ่งการเสียชีวิตไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ คน บาดเจ็บอีกจำนวนมาก รวมถึงมีผู้สูญหายอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ปรากฏข้อมูล อีกทั้งความสูญเสียทางวัตถุ อาคาร สถานที่ต่าง ๆ อีกหลายแห่ง สังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา เป็นยุคแห่งความหวาดกลัวและหวาดระแวง ที่ประชาชนไม่สามารถพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการทั่วไปได้ แม้กระทั่งการพูดคุยกับญาติหรือเพื่อนสนิท ในหลายชุมชนมีกลุ่มคนที่มีความคิดแตกต่างทางการเมืองกันอย่างชัดเจน เกิดการบ่มเพาะความเกลียดชังกัน จากการเลือกรับสื่อที่นำเสนอความเห็นทางการเมืองที่สอดคล้องกับมุมมองของตน และแบ่งขั้วแยกขั้วกันอย่างเห็นได้ชัด ในบางพื้นที่เกิดการปะทะกันระหว่างสองกลุ่มที่เห็นต่างทางการเมือง มีการใช้อาวุธต่าง ๆ ทำร้ายร่างกายกันทำให้มีผู้เสียชีวิต ยิ่งไปกว่านั้น ความรุนแรงได้ขยายตัวไปถึงในระดับครอบครัว จนกระทั่งเกิดการเสียชีวิต และสร้างความสัมพันธ์ที่แตกร้าจากความรุนแรงที่กล่าวมา อันนำมาซึ่งการสูญเสียอย่างประมาธค่ามิได้ และเกิดสภาพสังคมแห่งความหวาดระแวงคำถามที่ตามมาคือ รากเหง้าของปัญหาของสังคมไทยคืออะไร ซึ่งมีหลายฝ่ายพยายามให้คำอธิบายต่อปัญหาดังกล่าวว่าเป็นการแข่งกันชิงอำนาจ การทุจริตประพฤติมิชอบของผู้มีอำนาจ ความรู้สึกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม การถูกเลือกปฏิบัติ ช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างคนจนกับคนรวย ตลอดจนโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่แตกต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ๑) ประมวลและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทย สาเหตุ การจัดการและกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ๒) ศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความปลอดภัยที่ประสบความสำเร็จของต่างประเทศ ๓) ศึกษาปัจจัยในการเสริมสร้างความปลอดภัยในบริบทต่าง ๆ และ ๔) จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ

หลักการสร้างความปลอดภัย ประกอบด้วยดังนี้

๑. การสานเสวนาเป็นเงื่อนไขสำคัญ สำหรับการนำไปสู่การสร้างความปลอดภัย
๒. เน้นหรือจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน
๓. ความปลอดภัยเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง
๔. ศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการแก้ไขความขัดแย้ง
๕. การสร้างความปลอดภัยจำเป็นมากที่จะต้องใช้แนวทางที่หลากหลาย
๖. การสร้างความปลอดภัยเน้นที่หัวใจและความคิด
๗. คำนึงถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายในกระบวนการสร้างความปลอดภัย

ประเด็นความขัดแย้งในสังคมไทยในปัจจุบันนี้ คือ

- ๑) ความขัดแย้งจากการใช้อำนาจ

- ๒) ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ความคิดเห็นที่แตกต่าง
- ๓) ความขัดแย้งจากการพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม
- ๔) การไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
- ๕) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นไปในทางลบ
- ๖) การที่นักการเมืองซึ่งเป็นผู้มีอำนาจทำตัวมีปัญหาเสียเอง
- ๗) สื่อมวลชนเป็นสิ่งที่เร่งขบวนการขัดแย้งให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น

ข้อเสนอกระบวนการการสร้างความปลอดภัยในชาติ

กระบวนการสร้างความปลอดภัยแห่งชาติภายใต้บรรยากาศของความแตกแยกทางความคิดอย่างกว้างขวางเช่นนี้ จะต้องอาศัยกระบวนการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะทางเลือกและความเป็นไปได้ มีข้อเสนอ ดังนี้

- ๑) ประเด็นสาระในการสร้างความปลอดภัย เช่น การจัดการกับความจริง
- ๒) การให้อภัยผ่านกระบวนการนิรโทษกรรมคดีที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองโดยรวมถึงกลุ่มผู้ชุมนุมทุกฝ่าย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสำคัญเรียบร้อย
- ๓) การนิรโทษกรรมโดยเนื้อแท้คือการ “ไม่ต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ผิด”
- ๔) ออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเฉพาะคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิด
- ๕) การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม
- ๖) การกำหนดกติกาทางการเมือง ซึ่งอาจรวมถึงการแก้ไขกฎหมายหลัก/รัฐธรรมนูญ
- ๗) การชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์

เอกสารอ้างอิง

สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๕๕). การสร้างความปลอดภัยแห่งชาติ. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

**ผลกระทบและโอกาสจากมาตรการทางการค้าของสหภาพยุโรปที่ส่งผลต่อการพัฒนาสินค้า
และเทคโนโลยีของไทย : กรณีศึกษามาตรการตรวจสอบย้อนกลับอาหาร
และฉลากร่องรอยคาร์บอนในผลิตภัณฑ์อาหาร**

วิจัยโดย ผศ.อภิเนตร อุนากุล และคณะ
เรียบเรียงโดย นารัสลักษณ์ ศิริวรรณ วิทยากรชำนาญการพิเศษ

การส่งออกนับเป็นปัจจัยหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งนี้ เนื่องจากการส่งออกเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของรายได้จากต่างประเทศ และการจ้างงานในประเทศ แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกอาหารที่สำคัญประเทศหนึ่งของโลก แต่ประเทศไทยก็ยังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางการค้าและระดับการแข่งขันในตลาดโลกอย่างรุนแรง ส่งผลให้การค้าของประเทศไทยได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการทางการค้าของสหภาพยุโรป วัตถุประสงค์หลักคือ ๑) เพื่อศึกษาทบทวนกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบย้อนกลับอาหาร และมาตรการฉลากร่องรอยคาร์บอนของสหภาพยุโรป ๒) เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และถอดบทเรียนจากผู้ประกอบการไทยที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจากผลกระทบจากมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบย้อนกลับอาหารและฉลากร่องรอยคาร์บอนของสหภาพยุโรป โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และ ๓) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวเพื่อให้การส่งสินค้าอาหารของไทยไปยังสหภาพยุโรปมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

ผลการศึกษามาตรการเกี่ยวกับการตรวจสอบย้อนกลับอาหาร

การศึกษาด้านกฎหมายพบว่า กฎหมายสำคัญของสหภาพยุโรปที่เกี่ยวข้องกับ**มาตรการตรวจสอบย้อนกลับอาหาร** หมายถึง ความสามารถในการสืบค้น และติดตามอาหาร สัตว์ สินค้าที่ผลิตจากสัตว์ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผลิต การแปรรูป และการจัดจำหน่าย ซึ่งในการดำเนินการนั้น สหภาพยุโรปมีการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยมี “คณะกรรมการการยุโรป” เป็นศูนย์กลางของระบบการจัดการความเสี่ยง มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของแต่ละประเทศสมาชิกไว้อย่างชัดเจน ในการรับผิดชอบต่องานแต่ละประเภท รวมทั้งการประสานงานกัน และการใช้ระบบเตือนภัยเร่งด่วน และสำหรับผลการศึกษาด้านเทคโนโลยีพบว่า ในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ได้ ๓ ลักษณะคือ เครื่องหมายบ่งชี้ผลิตภัณฑ์ บาร์โค้ด (BAR CODE) และ RFID (Radio Frequency Identification) จากการศึกษาในภาพรวมพบว่า เทคโนโลยีตรวจสอบย้อนกลับเป็นประโยชน์ สามารถเพิ่มพูนผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่ได้ ช่วยให้สามารถตามสอบถึงผู้รวบรวมและสถานแปรรูปได้ ช่วยให้ข้อตกลงระหว่างผู้ส่งออกและเกษตรกรมีความสมบูรณ์มากขึ้น สามารถใช้เป็นกลไกหนึ่งในการตัดสินใจพิพาท ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการตรวจวัดคุณภาพสินค้า และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การจัดการคุณภาพดีขึ้น และในส่วนของทบทวนและถอดบทเรียน ผู้ประกอบการไทยที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจากผลกระทบของมาตรการตรวจสอบย้อนกลับอาหาร ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เลือกศึกษาระบบ E-Traceability ของเครือเบทาโกรเป็นกรณีศึกษานั้นพบว่า มีความคุ้มค่าในการลงทุน

ผลการศึกษาด้านมาตรการฉลากร่องรอยคาร์บอน

สำหรับประเทศไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ มีการวางแผนให้ประเทศไทยเปลี่ยนผ่านไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบคาร์บอนต่ำ มีการตื่นตัวในการให้ความรู้แก่

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับ**ฉลากร่องรอยคาร์บอน** (Carbon Footprint of Product) เป็นฉลากแสดงปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วยตลอดวัฏจักรชีวิต ตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ การขนส่ง การประกอบชิ้นส่วน การใช้งาน และการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังใช้งาน ส่วนการดำเนินการในภาพรวมพบว่าการประยุกต์ใช้ฉลากร่องรอยคาร์บอนในการประเมินและจัดการปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังไม่ได้มีการดำเนินการตลอดห่วงโซ่การผลิตและเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการรายย่อย SMEs เมื่อเทียบกับผู้ประกอบการรายใหญ่ เพราะ SMEs มีข้อจำกัดด้านเทคนิค บุคลากร เวลา และระบบการจัดเก็บข้อมูลเชิงตัวเลข

เอกสารอ้างอิง

อภิเนตร อุณากุล. (๒๕๕๔). ผลกระทบและโอกาสจากมาตรการทางการค้าของสหภาพยุโรปที่ส่งผลต่อการพัฒนาสินค้าและเทคโนโลยีของไทย : กรณีศึกษามาตรการตรวจสอบย้อนกลับอาหารและฉลากร่องรอยคาร์บอนในผลิตภัณฑ์อาหาร. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา.

ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร

วิจัยโดย ผศ.นาริรัตน์ จิตรมนตรี และคณะ

เรียบเรียงโดย ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์ วิทยาการปฏิบัติการ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ทำให้มีอุปสรรคในการดูแลผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เคยปฏิบัติมาในอดีต อย่างไรก็ตาม บางชุมชนและบางครอบครัวยังสามารถให้การดูแลผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี การค้นหาและศึกษากลวิธีที่ทำให้ชุมชนและครอบครัวต้นแบบยังสามารถรับบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุได้ดี จึงเป็นประโยชน์ในการวางแผน การดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ การศึกษาการวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนรูปแบบการดูแลระยะยาวของครอบครัวและชุมชนที่ได้รับการพิจารณาว่าดี และศึกษากลวิธีจัดการในครอบครัวและชุมชน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การศึกษาครั้งนี้ได้ถอดบทเรียนการดูแลผู้สูงอายุที่ดีจากชุมชน ๒ แห่งคือ ชุมชนเขตคลองเตย กรุงเทพฯ และชุมชน ๓๐ กัญญาพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาเอกสาร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดี การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่มกับผู้สูงอายุ ผู้ดูแลและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการสังเกตกิจกรรมการดูแลในสถานการณ์จริง การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการถอดบทเรียนจากข้อมูลที่รวบรวมได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์สรุปประเด็น

ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของชุมชน จากการถอดบทเรียน ๒ ชุมชนพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนเขตเมืองและกรุงเทพมหานครมีการดูแลผู้สูงอายุที่ดีคือ การมีชุมชนที่เข้มแข็ง ได้แก่ การมีผู้นำเข้มแข็ง การทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ทำงานเป็นทีม การมีระบบสนับสนุนที่ดี ทั้งที่เป็นทางการจากภาครัฐ และไม่เป็นทางการจากภาคเอกชนและอาสาสมัคร การมีทุนทางสังคม ได้แก่ มีค่านิยมและวัฒนธรรมไทยที่เข้มแข็ง มีความกลมกลืนทางศาสนา การตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการบริการที่มีประสิทธิภาพสูงด้วยต้นทุนที่ต่ำ การใช้สถานที่ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า มีการบูรณาการบทบาทในชุมชนให้เกิดเป็นแหล่งบริการและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการมีฐานข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชน

๒. การวิเคราะห์ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัว จากการถอดบทเรียน ปัจจัยที่มีผลให้มีการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัว ๔ ครอบครัวในชุมชนเขตเมืองและกรุงเทพมหานครมีดังนี้ การคัดเลือกผู้ดูแลหลักที่เหมาะสม การดูแลผู้สูงอายุแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ การดูแลบนพื้นฐานของความรัก ความห่วงใย ความกตัญญู และความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถดูแลผู้สูงอายุของผู้ดูแลหลัก การดูแลรักษาและควบคุมโรคเรื้อรัง โดยการให้ได้รับยาอย่างต่อเนื่อง และดูแลจัดการอาหารเฉพาะโรค การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการดูแลผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ การที่ผู้ดูแลหลักมอบความไว้วางใจให้ผู้ดูแลรับจ้าง และการได้รับการสนับสนุนทั้งที่เป็นทางการจากภาครัฐ และไม่เป็นทางการจากภาคเอกชนและอาสาสมัคร

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนในเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

๑. รัฐควรส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรและเพิ่มอัตรากำลังคนด้านการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งเน้นให้มีการดำเนินการด้านการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน โดยพัฒนาตั้งแต่ระดับหลักสูตรการฝึกอบรมเฉพาะทางในสถาบันการศึกษาด้านการพยาบาล จนถึงอาสาสมัครชุมชนที่ให้การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน และควรกำหนดนโยบายในการสนับสนุนค่ารักษาพยาบาลและอุปกรณ์การแพทย์เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลของครอบครัว

๒. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีนโยบายเชิงรุกอย่างเข้มแข็งในการอนุรักษ์และส่งเสริมค่านิยมของความกตัญญูในสังคมไทย

๓. สถานบริการที่ให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุที่ผู้ดูแลพามาพบแพทย์ ควรจัดบริการแบบควบคู่กันไปเป็นบริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) คือ ดูแลปัญหาสุขภาพของทั้งผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยและผู้ดูแลเพื่ออำนวยความสะดวกและตัดทอนปัญหาในการเดินทางมาพบแพทย์ของผู้ดูแล

๔. เทศบาล/สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ควรจัดโครงการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีมและการเสริมสร้าง (Empowerment) รวมทั้งการเขียนโครงการ เพื่อขอรับทุนสนับสนุนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุนสนับสนุนโครงการในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถดูแลตนเองได้ภายในชุมชน

๕. ชุมชนควรมีการสร้างหรือพัฒนาให้มีศูนย์สุขภาพชุมชน หรือศูนย์เอนกประสงค์ในชุมชน เพื่อให้บริการด้านสุขภาพ ด้านสังคม รวมทั้งฟื้นฟูสุขภาพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

๖. ชุมชนควรพัฒนาระบบสนับสนุนทางสังคมให้มีระบบการดูแลเวลากลางวัน (Day Care) การดูแลทดแทนชั่วคราว (Respite Care) และบริการการดูแลที่บ้าน (Home Care) เพื่อแบ่งเบาภาระการดูแลของครอบครัว และให้ผู้ดูแลได้ผ่อนคลายจากความเครียด ช่วยประคับประคองให้ครอบครัวรับบทบาทดูแลผู้สูงอายุต่อไปได้นาน

๗. เทศบาล/สำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร ควรสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้พัฒนาเครือข่ายระหว่างชุมชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมขึ้นในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

นารีรัตน์ จิตรมนตรี และคณะ. (๒๕๕๓). **ตัวแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ดีของครอบครัวและชุมชนเขตเมืองและกรุงเทพมหานคร**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.

รูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษา ในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์

วิจัยโดย ผศ.ดร.ธนิดา ผาติเสนะ

เรียบเรียงโดย สิริสรุ กระแสร์สุนทร วิทยากรชำนาญการ

สถานการณ์โรคเอดส์ในประเทศไทยนับว่ายังคงความรุนแรงเห็นได้จากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ ประมาณ ๑๒,๗๘๗ คนต่อปี โดยกลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด คือ วัยรุ่นอายุระหว่าง ๑๕-๑๙ ปี ที่มีแนวโน้มการติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสภาพปัญหาดังกล่าวนำไปสู่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยวัตถุประสงค์หลักของวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อนำไปสู่การมีสุขภาวะทางเพศที่ดี และสามารถนำไปพัฒนาสู่สถานศึกษาอื่นได้ โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจากบริบทของมหาวิทยาลัย ระบบองค์กร สุขภาวะ และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษา ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การจัดการสนทนากลุ่ม และการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับนักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ชั้นปีที่ ๑-๔ จำนวน ๓๙๗ คน รวมถึงดำเนินการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ซึ่งประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน คือ ๑) ขึ้นทบทวนประสบการณ์และปัญหา ๒) ขึ้นสร้างความตระหนัก ๓) ขึ้นพัฒนาทักษะ ๔) ขึ้นรวมกลุ่มและขยายผล และ ๕) ขึ้นประเมินผล

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

๑. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๔ จำแนกเป็นเพศชาย ร้อยละ ๖๐.๔ เพศหญิง ร้อยละ ๕๓.๘ โดยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุระหว่าง ๑๖-๑๘ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรัก คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๖ การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเป็นไปด้วยความสมัครใจ ร้อยละ ๗๔.๑ และตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ด้วยตนเอง ร้อยละ ๔๙.๕ สำหรับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้นไม่ใช้ถุงยางอนามัย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔ เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคนรักหรือเพื่อนสนิท ส่วนใหญ่ใส่ถุงยางอนามัยเป็นบางครั้ง ร้อยละ ๕๖.๒ ถ้ามีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนอื่นที่ไม่ใช่คนรัก ส่วนใหญ่ให้ฝ่ายชายใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ร้อยละ ๔๘.๗

สำหรับบุคคลผู้ให้คำปรึกษาเรื่องเพศ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง ไม่เคยปรึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่สนิท คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๗ และร้อยละ ๗๒.๘ โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายจะไม่ปรึกษาใครเลย ร้อยละ ๓๕.๒ แต่เพศหญิงบางส่วนเลือกที่จะปรึกษากับบิดาและหรือมารดา ร้อยละ ๓๖.๖

๒. กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ดำเนินการโดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มนักศึกษา จำนวน ๔๐ คน จากกลุ่มตัวแทนขององค์การนักศึกษา สโมสรนักศึกษาของแต่ละคณะ ตัวแทนนักศึกษาโปรแกรมวิชาสาธารณสุขศาสตร์ และผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ โดยเริ่มกิจกรรมด้วยวิธีการนำนักศึกษากลุ่มข้างต้นมาประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในระยะแรกมาพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มนักศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ต่อมาจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แกนนำนักศึกษาพัฒนาอนามัยเจริญพันธุ์” โดยมีวิทยากรรับเชิญซึ่งเป็นนักวิชาการ

สาธารณสุขในพื้นที่ การอบรมมีระยะเวลา ๒ วัน ประกอบด้วย กิจกรรมละลายพฤติกรรม แนะนำตัว พัฒนาทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเจรจาต่อรอง การตัดสินใจ และการปฏิเสธ การจัดการนัดความรู้ (โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มคิดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและโรคเอดส์) และกิจกรรมพัฒนาบทบาทการเป็นแกนนำ ผลที่ได้จากการอบรม พบว่า ภายหลังจากอบรม กลุ่มแกนนำนักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศและโรคเอดส์สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการอบรมกลุ่มแกนนำนักศึกษาได้รวมกลุ่มเพื่อวางแผนและจัดให้มีกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับโรคเอดส์ รวมทั้งได้วางแผนจัดกิจกรรมในปีการศึกษาต่อไปโดยผนวกกิจกรรมที่คิดขึ้นให้สอดคล้องกับกิจกรรมนักศึกษาของกองพัฒนานักศึกษาที่ได้กำหนดไว้

เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมผู้วิจัยได้ประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษา ได้แก่ ศูนย์แพทย์ชุมชน ๙ กองพัฒนานักศึกษา และโปรแกรมวิชาสาธารณสุขศาสตร์ เพื่อร่วมประชุมวางแผนทางในการนำผลการศึกษาไปสานต่อให้เป็นรูปธรรม รวมถึงวางแผนในการสร้างแกนนำนักศึกษารุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อฝึกกำลังและสร้างความยั่งยืนในการแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ธนิดา ผาติเสนะ. (๒๕๕๔). รูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพแกนนำนักศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕, เข้าถึงได้จาก : http://resjournal.kku.ac.th/abstract/16_7_864.pdf...